

Sygn. akt VI Ua 49/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2023 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Tomasz Mrugowski

Protokolant st. sekretarz sądowy Jolanta Bieniaszewska

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2023 r.

w Bydgoszczy na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania K. D.

przeciwko(...)w (...)

o zasiłek chorobowy

na skutek apelacji pozwanego (...)w P. od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 1 września 2023 r.

sygn. akt VII U 373/23

oddala apelację.

SSO Tomasz Mrugowski

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 maja 2023 r. (...)w P. odmówił na podstawie art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa ubezpieczonemu K. D. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 1 marca 2023 r. do 18 kwietnia 2023 r. po ustaniu tytułu ubezpieczenia u płatnika (...) S.A.

Wyrokiem z dnia 1 września 2023 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do zasiłku chorobowego za okres od 1 marca 2023 r. do 18 kwietnia 2023 r.

Sąd Rejonowy ustalił, że K. D. był zatrudniony u płatnika składek spółki (...) do dnia 28 lutego 2023 r. W dniu 23 stycznia 2023 r. ubezpieczony stał się niezdolny do pracy. Z tego tytułu płatnik składek (...) S.A. wypłacił ubezpieczonemu wynagrodzenie za okres orzeczonej niezdolności do pracy oraz zasiłek chorobowy za okres od dnia 25 lutego 2023 r. do 28 lutego 2023 r. Wnioskiem z dnia 17 kwietnia 2023 r. ubezpieczony wystąpił do (...) o przyznanie mu prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia chorobowego za okres od 1 marca 2023 r. do 18 kwietnia 2023 r. od dnia 7 grudnia 2020 r. ubezpieczony miał zawartą umowę zlecenia z(...)D. L.. W okresie niezdolności do pracy odwołujący nie wykonywał pracy ani na podstawie umowy o pracę, ani na podstawie umowy zlecenia, nie otrzymał żadnych należności z tytułu zawartej umowy zlecenia.

Tego rodzaju stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o zaświadczenie płatnika składek, umowę zlecenia z dnia 7.12.2020, oświadczenie płatnika składek D. L., pismo(...) z dnia 22.08.2023 i przesłuchanie odwołującego.

W ocenie Sądu Rejonowego przeprowadzone dowody były wiarygodne, w szczególności Sąd Rejonowy ocenił tak zeznania ubezpieczonego, które ocenił jako logiczne i spójne z pozostałym materiałem dowodowym.

Sąd Rejonowy zważył, iż sporne w niniejszej sprawie było, czy ubezpieczony po rozwiązaniu umowy o pracę, będąc w trakcie zwolnienia lekarskiego, wykonywał czynności związane z realizacją umowy zlecenia, a w związku z czym, czy ubezpieczonemu przysługuje prawo do zasiłku chorobowego. Sporne było również zagadnienie, czy samo związanie umową zlecenia stanowiło ziszczenie się przesłanki negatywnej, powodującej brak prawa do zasiłku chorobowego w postaci kontynuowania działalności zarobkowej lub podjęcia działalności zarobkowej stanowiącej tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającej prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tego ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczenia za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. W stanie faktycznym niniejszej sprawy Sąd uznał, wbrew stanowisku organu rentowego, że samo trwanie niewykonywanej umowy zlecenia, nie wiążące się z wynagrodzeniem nie świadczy o kontynuowaniu działalności zarobkowej. Formalne związanie tego rodzaju stosunkiem prawnym bez żadnej aktywności odwołującego zmierzającej do uzyskania przychodu nie może być traktowane jako kontynuowanie działalności zarobkowej, a więc w niniejszej sprawie nie wystąpiła negatywna przesłanka przyznania zasiłku chorobowego. W związku z tym Sąd wskazał, że w deklaracjach rozliczeniowych za miesiące marzec i kwiecień 2023 r. płatnik składek D. L. wykazał, że K. D. nie osiągnął przychodu z tytułu zawartej umowy zlecenia. Z tych względów Sąd Rejonowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego zmienił zaskarżoną decyzję.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł (...)w B.. Organ rentowy zarzucił wyrokowi naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przez uznanie, że ubezpieczony ma prawo do zasiłku chorobowego za sporny okres, tj. za okres po ustaniu pracowniczego tytułu ubezpieczenia chorobowego przy jednoczesnym pozostawaniu w stosunku umowy zlecenia z innym podmiotem oraz przez ustalenie, że niewykonywanie umowy zlecenia w okresie niezdolności do pracy i nieosiągnięcie z tego tytułu jakichkolwiek dochodów nie oznacza kontynuowania tej umowy, co doprowadziło do przyznania ubezpieczonemu prawa do zasiłku chorobowego

Wskazując na te zarzuty apelujący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz zasądzenia od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

W uzasadnieniu apelacji pełnomocnik organu rentowego argumentował, iż Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny w niniejszej sprawie, który w zasadzie nie był sporny między stronami. Sąd I instancji przywołał wyrok Sądu Najwyższego z 4.06.2012 r., z którego wynioskował, że samo trwanie umowy zlecenia, bez jej wykonywania, to jest podejmowania czynności na rzecz zleceniodawcy oraz bez otrzymania z tego tytułu wynagrodzenia nie świadczy jeszcze o kontynuowaniu działalności zarobkowej. Związanie tego rodzaju stosunkiem prawnym bez żadnej aktywności ubezpieczonego zmierzającej do uzyskania przychodu nie może być traktowane jako kontynuowanie działalności zarobkowej. Organ rentowy nie zgodził się z taką interpretacją przepisu art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. W myśl powyższego przepisu zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po

ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. Sąd I instancji dokonując interpretacji wyżej wskazanego przepisu doszedł do nieuprawnionych wniosków, ponieważ błędnie założył, że ubezpieczony w czasie niezdolności do pracy nie podjął, ani nie kontynuował działalności zarobkowej, która stanowiłaby tytuł do objęcia obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym, albo zapewniała mu prawo do świadczeń w okresie choroby. Oznacza to, że wyłączenie prawa do zasiłku chorobowego na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa dotyczy sytuacji, gdy osoba niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego nie podlega żadnemu ubezpieczeniu natomiast kontynuuje lub podejmuje działalność zarobkową uprawniającą ją do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem. Konstrukcja przesłanki „nienabycia” prawa do tego zasiłku pozwala, więc na stwierdzenie, że ryzykiem chronionym powołanego przepisu jest niemożność wykonywania (kontynuowania lub podjęcia) każdej działalności zarobkowej, a także nowej działalności dającej źródło utrzymania (uchwała Sądu Najwyższego z 30.08.2001 r sygn. akt III ZP 11/01). Pojęcie działalności zarobkowej, niezdefiniowane ani na gruncie ustawy zasiłkowej ani w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, należy natomiast rozumieć szeroko. W sensie rodzajowym wchodzi tu w grę każda praca (działalność) zarobkowa, mogąca stanowić źródło dochodów. Pod pojęciem podjęcia lub kontynuowania działalności zarobkowej, stanowiącym przyczynę wyłączającą prawo do zasiłku, należy więc rozumieć istnienie innych źródeł dochodów, będących tytułem do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniających prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. Wykonywanie umowy zlecenia daje natomiast podstawę do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają, nowim na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10, w tym wskazane w pkt 4. osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej "zleceniobiorcami", oraz osobami z nimi współpracującymi. Stosowanie zaś do brzmienia art. 13 pkt 2 osoby wykonujące pracę nakładczą oraz zleceniobiorcy podlegają ubezpieczeniu społecznemu od dnia oznaczonego w umowie, jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy. Kontynuacja umowy zlecenia po ustaniu tytułu stanowi, więc negatywną przesłankę przysługiwania zasiłku chorobowego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Okoliczność, że Ubezpieczony po ustaniu umowy zlecenia nie wykonywał żadnych czynności w ramach umowy zlecenia i nie uzyskiwał żadnego wynagrodzenia samo w sobie nie wyłącza regulacji art. 13 ust. 2 ww. ustawy, gdyż przepis ten nie uzależnia prawa do zasiłku chorobowego od osiągnięcia lub nieosiągnięcia dochodu. Wykonywanie działalności - umowy zlecenia, trwa od momentu jej rozpoczęcia do chwili jej faktycznego całkowitego zaprzestania. Praca zarobkowa w tym okresie może charakteryzować się różnym natężeniem i w związku z tym być rozliczana w zależności od potrzeb (zapłata następuje tylko w okresach, kiedy konkretne zadania były faktycznie podejmowane). Nie oznacza to jednak, że w okresach mniejszej aktywności wykonującego działalność lub okresach czasowego jej usprawiedliwionego zawieszenia fakt wykonywania, w ogóle umowy zlecenia można kwestionować. W prawnym rozumieniu "zaprzestanie działalności" następuje, zatem z chwilą jej formalnego zawieszenia lub zakończenia na skutek rozwiązania umowy lub całkowitego zaniechania jej wykonywania. Faktyczne chwilowe zaprzestanie prowadzenia działalności wynikającej z umowy zlecenia, które nie zostało spowodowane tymi okolicznościami, nie powoduje więc wyłączenia prowadzącego tę działalność z ubezpieczeń społecznego i zdrowotnego. W konsekwencji z uwagi na istnienie innych źródeł dochodów, istniała, zatem podstawa do objęcia Ubezpieczonego dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Sama okoliczność, że Ubezpieczony po ustaniu jednego tytułu nie wykonywał żadnych czynności w ramach umowy zlecenia i nie uzyskiwał żadnego wynagrodzenia samo w sobie nie wyłącza regulacji art. 13 ust. 2 ww. ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Na wstępie należy zauważyć, że Sąd Rejonowy prawidłowo zgromadził w niniejszej sprawie materiał dowodowy, a następnie dokonał jego niewadliwej oceny. W konsekwencji ustalił stan faktyczny, w istocie niesporny, który Sąd Okręgowy przyjął za własny. W sytuacji zaś, gdy sąd drugiej instancji orzeka w oparciu o materiał zgromadzony w postępowaniu pierwszoinstancyjnym nie musi powtarzać dokonanych ustaleń faktycznych, gdyż wystarczy stwierdzenie, że przyjmuje je za własne (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2017 r., II PK 292/16, LEX nr 2426549 oraz z dnia 16 lutego 2017 r., I CSK 212/16, LEX nr 2294410; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 654/14, LEX nr 1781773 z dnia 26 kwietnia 2007 r., II CSK 18/07, LEX nr 966804; z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, Nr 4, poz. 83). Trafnie, zatem ustalił Sąd Rejonowy, iż od 7 grudnia 2020 r. ubezpieczonego łączyła z D. L. prowadzącym (...) (...) umowa zlecenia, zawarta na czas nieokreślony. Na tej podstawie ubezpieczony zobowiązywał się jednak tylko do osobistego wykonywania czynności instruktora nauki jazdy za wynagrodzeniem, należnym za każdą godzinę wykonywania zlecenia. Umowa miała, zatem charakter wyłącznie ramowy, a wykonanie zobowiązania zależało od porozumienia, zawieranego – jak trzeba przyjąć – ad hoc, stosownie do konkretnych okoliczności faktycznych. W konsekwencji w okresie, w którym ubezpieczony nie pełnił (nie mógł pełnić) obowiązków instruktora nauki jazdy zlecenie nie stanowiło źródła jego dochodów. Tymczasem właśnie apelujący zauważył trafnie, iż „pod pojęciem podjęcia lub kontynuowania działalności zarobkowej należy rozumieć istnienie innych źródeł dochodów, będących tytułem do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniających prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby”.

Stosownie do przepisu art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. W orzecznictwie sądowym (wyrok SN z 29 kwietnia 2021 r., I USKP 27/21) wyjaśniono na tym tle, iż sformułowanie „jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym” może być rozumiany albo bardziej rygorystycznie albo bardziej liberalnie. W tym drugim przypadku pozbawienie prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego jest konsekwencją rzeczywistego, a nie tylko formalnego podjęcia (kontynuowania) działalności. Dokonując wykładni omawianej normy SN odwołał się do wyroku TK z dnia 25 lutego 2014 r. (SK 18/13), zgodnie z którym „istotą ochrony realizowanej w formie zasiłku chorobowego jest przyznanie świadczenia zastępującego zarobki utracone przez ubezpieczonego z powodu niezdolności do pracy”. SN stwierdził też, że „nie każde formalne podjęcie lub kontynuowanie działalności gospodarczej może być oceniane jako wykluczające dalsze pobieranie świadczeń z ubezpieczenia chorobowego (...). Wyraził przy tym pogląd, że „sama wykładnia językowa sformułowania „kontynuowanie” lub „podjęcie” działalności użytych w art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy zakłada pewną aktywność wykonawcy tych czynności. Potwierdza to również wykładnia systemowa i celowościowa.” Na gruncie przedmiotowej sprawy warto odnotować także wyrok SN z dnia 4 października 2018 r. (III UZP 5/18) dotyczący wykonywania marginalnej umowy zlecenia w okresie orzeczonej niezdolności do pracy. W myśl wyrażonego tam poglądu „zasiłek chorobowy po ustaniu pracowniczego tytułu obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego nie przysługuje w razie podjęcia lub kontynuowania tylko takiej działalności zarobkowej stanowiącej tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie kolejnym lub nowym ubezpieczeniem chorobowym, która zapewnia źródło utrzymania, w tym choćby minimalny standard ochrony ubezpieczeniowej, a zatem zapewnia taką wysokość świadczeń zasiłkowych za okres orzeczonej niezdolności do pracy, która nie powinna być symboliczna ani ustalana w wysokości oderwanej lub pomijającej zasady ustalania podstawy wymiaru świadczeń dla osób, którym przysługuje ochrona zasiłkowa po ustaniu poprzedniego tytułu ubezpieczenia chorobowego”. Sąd Okręgowy podziela poglądy przedstawione w cytowanych judykatach. Tym samym należy podzielić trafny pogląd przedstawiony w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym w okolicznościach niniejszej sprawy samo związanie, ubezpieczonego niewykonywanym zleceniem nie jest tożsame z podjęciem lub kontynuowaniem przez niego działalności zarobkowej. W

konsekwencji należało podzielić ocenę, że w niniejszej sprawie nie wystąpił negatywna przesłanka przyznania zasiłku chorobowego ubezpieczonemu. Z tego względu na podstawie art. 385 K. p. c. należało oddalić apelację.

SSO Tomasz Mrugowski